

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie Antică și Arheologie
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Arheologie și Studii Clasice

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Arheologia epocii Latene. Habitat și viață cotidiană în Dacia						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect.univ.dr. Liliana Mateescu-Suciu						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect.univ.dr. Liliana Mateescu-Suciu						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	IV	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	48	Din care: 3.5 curs	24	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					28
Tutoriat					12
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					102
3.8 Total ore pe semestru					150
3.9 Numărul de credite					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	•
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	•

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din sursele primare și interpretarea lor. • Recunoașterea artefactelor, în timpul efectuării cercetărilor arheologice, a raporturilor existente în contextele arheologice; identificarea corectă a pieselor aflate în colecțiile muzeale. • Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul arheologiei și istoriei antice. • Utilizarea metodelor moderne în cercetarea arheologică
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Obiectivele cursului constau în familiarizarea studenților cu realitățile arheologice ale epocii La Tene precum și cu metodele utilizate în cercetarea siturilor și artefactelor încadrabile în acest interval cronologic.
7.2 Obiectivele specifice	Un prim obiectiv îl constituie familiarizarea studenților cu realitățile arheologice ale epocii fierului precum și cu metodele utilizate în cercetarea siturilor încadrabile în acest interval cronologic. Se au în vedere prezentarea principalelor tipuri de așezări și fortificații din Dacia cu trimiteri și la alte situri din Europa celei de-a doua vârste a fierului, a tipurilor principale de locuințe și a metodelor utilizate la ridicarea lor, precum și a acelor categorii de artefacte mai puțin avute în vedere de cercetarea românească (piese de podoabă, accesorii vestimentare, obiecte de toaletă, instrumentar medical etc.). Un alt obiectiv al cursului este introducerea în domeniul de interes al studenților a unor subiecte de cercetare noi, cum sunt habitatul, arheologia peisajului, arheozoologia, viața cotidiană etc., subiecte care au generat în lumea științifică occidentală noi metode de cercetare, noi curente istoriografice și care în România sunt extrem de puțin cunoscute și abordate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în tematica cursului (definiții, obiective etc.). Sisteme cronologice zonale pentru Europa epocii La Tene.	Prelegere, proiecții, discuții	
2. Habitatul în epoca La Tene. Istoricul cercetărilor	Prelegere, proiecții,	

arheologice legate de habitul uman în epoca fierului în România.	discuții	
3. Aspecte ale habitatului în epoca fierului. Clasificarea așezărilor. <i>Oppidum</i> și <i>dava</i> .	Prelegere, proiecții, discuții	
4. Organizarea internă a așezărilor. Spațiu public - spațiu privat în așezare.	Prelegere, proiecții, discuții	
5. Arhitectura militară. Cetăți. Așezări fortificate. Elemente de fortificație. Sisteme de apărare.	Prelegere, proiecții, discuții	
6. Arhitectura civilă. Locuința dacică. Amenajări interioare (vetre, cuptoare, dispunerea mobilierului, instalații casnice, etc. Organizarea spațiului exterior (construcții anexe)	Prelegere, proiecții, discuții	
7. Viață cotidiană în epoca fierului. Alimentație. Metode de reconstituire a alimentației în antichitate. Arheozoologia. Carpologia.	Prelegere, proiecții, discuții	
8. Viața cotidiană în epoca fierului. Costumul. Surse pentru reconstituirea costumului la daci. Materiale și unelte utilizate la realizarea hainelor. Costumul masculin. Costumul feminin. Costumul ceremonial.	Prelegere, proiecții, discuții	
9. Piese de vestimentație utilizate în epoca fierului (fibule, centuri, paftale etc.). Garnituri de podoabă (tezaure). Mod de constituire, compoziție, datare. Interpretarea tezaurelor.		
10. Obiecte de toaletă în Dacia preromană. Cosmetică și coafură. Oglinzi, piepteni, unguentarii, pixide etc. Cronologie, tipologie, arie de răspândire.	Prelegere, proiecții, discuții	
11. Medici și medicină în epoca fierului. Medicină și magie în epoca fierului.	Prelegere, proiecții, discuții	
12. Tema rezervata	Prelegere, proiecții, discuții	

Bibliografie

- Istoria românilor*, vol. I, București, 2001
D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981
V.M. Bobi, *Civilizația geto-dacilor de la Curbura Carpaților (sec. VI î.Chr. – II d.Chr.)*, București 1999.
I.H.Crișan, *Civilizația geto-dacilor*, I-II, 1993;
V. Crișan, *Dacii din Estul Transilvaniei*, Sf. Gheorghe, 2000
H. Daicoviciu, St. Ferenczi, I.Glodariu, *Cetăți și așezări dacice în sud-vestul Transilvaniei*, București, 1989.
S. Fichtl, *La ville celtique. Les oppida de 150 av. J.C. a 15 ap. J.C.*, Paris, 2000.
G. Florea, *Dava et oppidum*, Cluj-Napoca, 2011
I. Glodariu, *Arhitectura dacilor (civilă și militară)*, 1983
I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu-Pescaru, Fl. Stănescu, *Sarmizegetusa Regia, capitala Daciei preromane*, 1996;
V. Kotigorosko, *Ținuturile Tisei Superioare în veacurile III î.e.n – IV e.n.*, Buc. 1995
V. Kruta, *Aux racines de l'Europe. Le monde des Celtes*, Paris, 2001.
N. Lupu, *Tilișca. Așezările arheologice de pe Cățânaș*, 1989;
H. Pop, *Fortificațiile dacice din vestul și nord-vestul României*, Cluj-N., 2006
A. Rustoiu, *Metalurgia bronzului la daci*, 1996;
V. Sârbu, *Dava getică de la Grădiștea*, Brăila, 1996
Sîrbu, V., *Credințe și practici funerare, religioase și magice în lumea geto-dacilor*, Galați, 1993
M. Szabó, *Les Celtes de l'Est. La second age du fer dans la cuvette des Karpates*, Paris, 1992.
S. Teodor, *Regiunile Est-carpătice ale României în secolele V – II, î.d. Chr.*, Buc. 1999
M. Turcu, *Geto-dacii în Câmpia Munteniei*, București, 1979.
V. Ursachi, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, 1995, cap. V-VIII;

R. Vulpe, S. Teodor, <i>Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana</i> , Buc. 2003		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Metode de datare în arheologie. Cronologia epocii La Tene în România (începuturi, periodizări etc.)	Prelegere, discuții	
2. Arheologia peisajului. Relația dintre diferitele tipuri de habitat și relief. Habitat și resurse naturale. Așezări, drumuri și comerț.	Prezentări, proiecții, discuții	
3. Studii de caz: satele; așezările sezoniere; davele de pe Siret; așezările protourbane în lumea dacică	Prezentări, proiecții, discuții	
4. Funcția așezărilor în epoca fierului.	Prezentări, proiecții, discuții	
5. Organizarea internă a fortificațiilor. Funcția cetăților.	Prezentări, proiecții, discuții	
6. Materiale de construcție și unelte utilizate la ridicarea locuințelor; tehnici de construcție; forme, planuri, dimensiuni. Spațiul sacru în locuință.	Prezentări, proiecții, discuții	
7. Vase și ustensile de bucătărie. Banchete, băuturi și servicii de băut.	Prezentări, proiecții, discuții	
8. Piese de vestimentație specifice epocii La Tene: fibule, lanțuri de centură, cataramă (tipologie și cronologie).	Prezentări, proiecții, discuții	
9. Piese de podoabă specifice epocii La Tene: cercei, inele, lanțuri, brățări, pandantive etc. Tipologie, cronologie, importuri, influențe, modă.	Prezentări, proiecții, discuții	
10. Piese de os și sticlă descoperite în siturile dacice	Prezentări, proiecții, discuții	
11. Instrumente medicale în Dacia preromană.	Prezentări, proiecții, discuții	
12. Tema rezervată	Prezentări, proiecții, discuții	
<p>Bibliografie</p> <p>Bârcă, V., Echipamentul și armamentul defensiv al geto-dacilor în preajma războaielor daco-romane, în Istros, VIII, 1997</p> <p>S.P. Boțan, Vase de sticlă în spațiul dintre Carpați și Prut (secolele II a.Chr. – II p.Chr.), Cluj-Napoca 2015.</p> <p>I.H. Crișan, Ceramica daco-getică. Cu specială privire la Transilvania, București, 1969.</p> <p>H. Daicoviciu, Dacia de la Burebista la cucerirea romană, Cluj, 1972</p> <p>I. Glodariu, <i>Relații comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană</i>, Cluj-Napoca, 1974.</p> <p>I. Glodariu, Contribuții la cronologia ceramicii dacice în epoca Latène târzie, în Studii dacice, Cluj-Napoca, 1981, p. 127-165.</p> <p>I. Glodariu, E. Iaroslavschi, Civilizația fierului la daci, Cluj-Napoca, 1979.</p> <p>K. Horedt, Die dakischen Silberfunde, în <i>DaciaNS</i>, XVII, 1973, p. 127 - 167</p> <p>E. Iaroslavschi, Tehnica la daci, Cluj-Napoca 1997</p> <p>A.Rustoiu, <i>Metalurgia bronzului la daci (sec. II î. Chr. - sec. I d. Chr.). Tehnici ateliere și produse de bronz</i>, București, 1996.</p> <p>A.Rustoiu, <i>Fibule din Dacia preromană, (sec. II î.e.n. - I e. n.)</i>, București, 1997.</p>		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemicе, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Competențele dobândite constau în cunoașterea unor aspecte particulare ale epocii La Tene, însușirea metodelor de cercetare arheologică specifice acestui domeniu și posibilitatea aplicării în practică a cunoștințelor dobândite la curs, fie în munca de teren (săpături sistematice sau de salvare) fie în cercetarea muzeală sau de patrimoniu.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Examen	Test scris	50%
10.5 Seminar/laborator	Prezentare referat	Prezentare orală și text	50%
	Prezenta		
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea referatelor • Obținerea notei 5 la examenul scris			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

.....